

naše znanstvene i praktične tehnike, a preko njih i u našem svakidašnjem životu. Siguran sam da će budućnost potvrditi ovaj moj sud.

Stjepan Babić

DOBRONAMJERNIMA ZA RAZMIŠLJANJE

Preporod

U naše dane hrvatski književni jezik doživljava svoj preporod. Očituje se to na svim područjima njegova života, a među ostalim i u buđenju starijih, većinom silom potisnutih riječi: *odvjetnik, glazba, skladatelj, tisuća*... Bude se zapretane riječi i postaju mlade, svježje, poletne, kao i u trenutku svoga postanka. Znak je to novoga života hrvatskoga književnog jezika, znak je da se zalutali, umrtvljeni rukavci vraćaju svojoj vječno živoj, i životvornoj matici, znak je da se Hrvati vraćaju izvoristima svoga izraza i svoje kulture. Ni najvjerniji nisu vjerovali da se u tako kratko vrijeme može postići tako mnogo.

Nerazumijevanje

Neki, katkad i lingvistički naobraženi ne shvaćaju to. Optužuju nas kao da radimo što nečasno. Ugledni naš tjednik prenio je iz NIN-a bez komentara ove riječi Mirka Čanadanovića:

»Verujem da trebljenje nekih reči u sredstvima javnih komunikacija, u školama itd, a vaskrsavanjem drugih, manje-više umrlih, može da se isforsira do izvesne mere međusobno udaljavanje (jezičnih) varijanata. Čini mi se da oni koji insistiraju na razlikama – računaju s tim. Ne izgleda mi mudro forsirati razlike koje praktično ništa ne znače za nacionalnu individualnost, a ne daju nikakvu novu šansu na terenu kulture jednog naroda. Proterivanje dubleta samo sužava izražajne mogućnosti jezika. Nevolja je u tome što je 'grbav posao' uveravati nekoga u takve činjenice.«

(VUS, 16. prosinca 1970, str. 9.)

Razumijevanje

Ali u istom broju Vusa, tri stranice dalje, kao posredan komentar, otisnute su ove riječi Krste Crvenkovskog, pripadnika naroda koji je na svojim leđima osjetio ista nametanja, ista presezanja kao i hrvatski:

»Zapravo je borba određenih slavenskih naroda na ovome prostoru – makedonskoga, hrvatskoga, slovenskoga, u čitavom poratnom razdoblju i u težnji da se konstituiraju kao suvremena nacija – bila borba za isticanje razlike, a ne sličnosti. Kad bi se podali tendencijama sličnosti, bili bi asimilirani i jedan i drugi i treći narod. Mislim da je to karakteristično i za mnoge druge slavenske narode. Ono što je omogućilo da se iz slavenske mase formiraju nacije, upravo je ta različitost koja nije izmišljena, i nije umjetno stvorena, nego je rezultat povijesnoga trajanja. I danas nacije nisu isto što i narodi srednjega vijeka, kad su npr. germanske ili slavenske mase bile amorfne.

Da se poslužim primjerom Makedonije. Revolucionarna borba makedonskoga naroda, njegova borba za kulturni preporod, čitava povijest posljednjih 100–150 godina, borba je za isticanje razlika sa slavenskim susjedima: s Bugarima i sa Srbima. Da nije bio sposoban u vlastitome nacionalnom organizmu razviti otpor tendencijama hipertrofiranja sličnosti, ne bi mogao ni da se održi kao narod a još manje da se konstituirao kao nacija. Jer, ono što je omogućilo konstituiranje nacija, različitih bez obzira na isto slavensko porijeklo, baš je ta različitost, koju nijedan političar nije umjetno stvarao. A drugi su težili da umjetno pokažu i upravo istaknu samo sličnosti kulture, povijesti, jezika itd. I u koliko budu moćnije tendencije nametanja sličnosti, utoliko će više biti reakcije da se istaknu različitosti. Tako je uvijek bilo.

... Prema tome, mislim kako je krajnji čas da raskinemo s takozvanim integralnim jugoslavenstvom, bez obzira na to bilo ono dobronamjerno ili nedobronamjerno.«

Dobronamjernima dovoljno za razmišljanje, i za valjan zaključak.

Stjepan Babić

VIJESTI

DVADESET GODINA HRVATSKOGA FILOLOŠKOG DRUŠTVA

Hrvatsko filološko društvo proslavilo je prošle godine 20. obljetnicu svoga osnutka. 21. 12. 1970. održana je u Zagrebu svečana sjednica Upravnog odbora na kojoj su bili nazočni i predstavnici srodnih ustanova iz Zagreba te predstavnici podružnica HFD iz pokrajina. Svojom nazočnošću ovu su malu svečanost uveličala četiri osnivača Društva Veljko Gortan, Ljudevit Jonke, Zdenko Škreb i Josip Torbarina, te Josip Badalić i Mirko Deanović koji su svojim dugogodišnjim radom u Društvu, od samoga njegova osnutka, mnogo pridonijeli njegovim uspjesima.

Predsjednik Šicel, otvorivši svečanu sjednicu, govorio je o sadašnjem radu Društva, njegovim uspjesima, zadacima i perspektivama, a zatim je riječ predao osnivačima da svojim sjećanjima osvijetle kako i u kakvim je prilikama Društvo nastalo. Njegov brzi rast i razgranata djelatnost jasno nam govore koliko je takva institucija bila potrebna u našem znanstvenom i nacionalnom životu. Zahvaljujući upravo suradnji u Društvu, na zajedničkom su se poslu nalazili često pripadnici raznih naraštaja i različitih škola. Na taj su se način iskustva starijih znanstvenika lako prenosila na mlade, a različite metode i stilovi rada skladno su se nadopunjavali i obično omogućavali da se dođe do najboljih rezultata. Za razliku od Akademije i Filozofskoga fakulteta, ustanova sa strogo određenim zadacima, Društvo je velik dio svoje djelatnosti moglo posvetiti popularizaciji filoloških znanosti. Hrvatsko filološko društvo moglo je mnogo bolje nego bilo koji drugi oblik organizacije poslužiti kao most između različitih filoloških disciplina. Premda je svaka filologija ograničena svojim predmetom, metode su im zajedničke. Zahvaljujući suradnji u Društvu najmodernije metode i rezultati istraživanja kolali su iz jedne discipline u drugu. To je osobito bilo važno za kroatistiku koja je najznačajnija disciplina u djelatnosti Društva, ali su njezinoj izgradnji mnogo pridonijeli i specijalisti

iz drugih filologija. Germanisti, romanisti radili su na svojim strukama, ali su rezultatima u svojim disciplinama stalno obogaćivali i pomagali rad kroatistike. Svestrana suradnja omogućila je da se usvajaju samo znanstveno argumentirani rezultati, a izbjegnju patetični pristupi građi, što je posebno važno kad se radi o nacionalnoj znanstvenoj materiji. U takvoj atmosferi mogao se razviti i osjećaj kolektivne odgovornosti, mogle su se izbjeći subjektivne interpretacije činjenica.

Po apsolutnim mjerilima dvadeset godina u životu jednog znanstvenog društva nije mnogo, ali su obljetnice svakako prilika da se ocijeni značenje takve ustanove za sredinu u kojoj djeluje. Djelovanje Hrvatskog filološkog društva živo se osjeća u znanosti i u hrvatskom kulturnom životu, a ipak su osobito onima koji su stalno zaokupljeni njegovim izgrađivanjem – potrebni ovakvi trenuci da bi se svi njegovi uspjesi mogli vidjeti u cijelosti. U živom dvadesetogodišnjem razvoju Društva nastalo je više sekcija, za koje zbog njihova čisto stručnog karaktera možda šira javnost i ne zna mnogo, a Društvo već godinama izdaje nekoliko znanstvenih časopisa kojima su se u posljednje vrijeme pridružili i neki novi. Bit će dovoljno spomenuti dugogodišnje djelovanje Zagrebačkog lingvističkog kruga, u kojemu su najveći dio svoje moderne znanstvene formacije stekli gotovo svi zagrebački lingvisti srednje i mlade generacije, zatim Sekciju za teoriju književnosti i metodologiju književne povijesti i časopise Jezik i Umjetnost riječi koje visoko cijene stručnjaci, a čitaju i mnogi nefilolozi.

Sve ono što je u ovih dvadeset godina postignuto treba zahvaliti predanom i samoprijegornom radu mnogih članova, radu koji je davao rezultate i onda kada šira zajednica nije u dovoljnoj mjeri imala razumijevanje za ovakvu vrstu rada. Možemo samo poželjeti da naše Društvo i dalje postiže ovakve radne uspjehe i da jubilarnu, dvadeset i petu obljetnicu možemo dočekati s još značajnijim postignućima.

August Kovačec